

Inhoud

Geboren veroveraar	5
Corsica, Frankrijk, Europa	12
De twaalf levensfases	13
Het Dierenriemmodel	72
De Dierenriemtekens	76

Geboren veroveraar

NAPOLEON Bonaparte is onbetwist een grootheid in de geschiedenis. Bijna alle Europese landen werden verslagen door de ‘Kleine generaal’. Op zijn hoogtepunt stonden grote delen van Europa onder zijn gezag. Dat Napoleon nooit de toevoeging ‘De Grote’ heeft gekregen komt doordat de beoordeling van Napoleon altijd zit tussen bewondering en verachting. Veel Fransen beschouwen hem als een held die in de voetsporen van Karel de Grote Europa verenigde en het fundament legde voor de Europese Unie. Als held van de verlichtingsfilosofen ruimde Napoleon de laatste resten van het feodalisme op en verankerde de idealen van de Verlichting. Volgens zijn memoires wilde Napoleon met de beste bedoelingen de Europese volkeren emanciperen volgens de principes van de Franse revolutie: vrijheid, gelijkheid en broederschap. Deze modernisering ging echter hardhandig; Europese verbroedering door onderdrukking. Hierom zien de tegenstanders Napoleon als een wrede dictator die miljoenen soldaten de dood in joeg en wiens erfenis het Duits en Italiaans nationalisme was; een oorzaak van de Eerste Wereldoorlog.

Ook de Nederlanders van de negentiende eeuw zullen met gemengde gevoelens over Napoleon hebben gedacht. Voor Nederland betekende de inval van de Fransen in 1795 het roemloze einde van de Republiek der Zeven Verenigde Provinciën. De opvolger van de Republiek – de Bataafse Republiek – was een vazal van Frankrijk die de Franse schatkist moest vullen en dienstplichtige mannen moest leveren. Aan de andere kant bracht het Napoleontische bewind in korte tijd de broodnodige vernieuwingen. De bureaucratie werd aangepakt, de middeleeuwse gilden werden afgeschaft, de woningen kregen een huisnummering, de burgerlijke stand werd ingevoerd (elke burger kreeg een achternaam), de maten en gewichten werden geüniformeerd,

alle burgers inclusief de Joden werden gelijk voor de wet, de staats-schuld werd verminderd, er werd een nieuw muntstelsel ingevoerd, de rechterlijke macht werd gereorganiseerd en er werd een nieuw staatsbe-stel ingevoerd met ministers en een parlement. Met Napoleon begon kortom de moderne Nederlandse staat. Misschien komt het dubbele gevoel wel door Napoleons sterrenbeeld. Napoleon was een Leeuw. Leo eist aanbidding en geeft warmte.

Horoscoop van Napoleon Bonaparte

Zon in Leeuw charismatische leider, dominant, expressief, direct, creatief, speels, hartelijk, persoonlijk, warm

Maan in Steenbok machtige heerser achter de schermen, plichtsgetrouw, streng, stabiel, de vader, controle, formalistisch, koud, hard voor zichzelf

Ascendant is Schorpioen intens, doordringend, doortastend, doorziet zwakte, alles of niets, hypnotiserend, jaloers, wraakzuchtig, opofferend, wreed, gesloten

De horoscoop van Napoleon wordt in dit boek niet beschreven en iedereen kan zelf be-oordelen of de bovenstaande duiding treffend is.

Wat zijn karakter betreft stond Napoleon bekend om zijn bovenmen-selijke energie. Aan vier uren slaap per dag had hij voldoende. Zijn maaltijden schrokte hij in tien minuten naar binnen en het liefdesspel reduceerde hij tot het snel afwerken van de geslachtsdaad. Napoleons hele wezen werd beheerst door zijn wil, verder werd hij door niets belemmerd. Van Napoleon is bekend dat hij bij een gesprek onder vier ogen een hypnotiserende invloed kon uitoefenen op anderen. Met deze eigenschap kon hij de sterkste leidersfiguren voor zijn karretje spannen.

Aan de buitenkant erkende hij de democratische beginselen van de Franse Revolutie, maar deze waren niet meer dan een dekmantel om Europa te kunnen domineren. De idealen van vrijheid en gelijkheid be-tekenden voor hem weinig. De vrouw vond hij *niets anders dan een machine om kinderen te maken*. Ook minachtte hij negers en Joden. Napoleon geloofde net als Hitler in het recht van de sterkste. Zijn enige

Op het schilderij voert het regiment van Moskou een charge uit. Nadat aan beide zijden ongeveer 18.000 man waren gesneuveld, trokken de Russen en Pruisen weg, zodat Napoleon zich overwinnaar kon noemen in een slag die overigens niets besliste in de Vierde Coalitieoorlog (1806-1807).

drijfveer was het verkrijgen van zoveel mogelijk macht en Frankrijk was het land waar hij zijn macht kon verwerven. Maar een Frans patriot was hij niet; zijn geboorteland was Corsica en zijn moedertaal was Italiaans en om het Franse volk gaf hij niet veel. De Fransen moesten hem als keizer eren en hun leven offeren op het slagveld. Misschien kan Napoleon wel het best als Europeaan worden gezien ofschoon hij ook maar weinig empathie voelde voor de veroverde volkeren. Tegenover de overwonnen volkeren was hij wreed en roekeloos waardoor heel Europa hem ging haten.

Napoleon had het idee dat hij voorbestemd was, en het grootste deel van zijn leven vertrouwde hij daar op. In God geloofde Napoleon niet. Rond zijn negende levensjaar verloor hij zijn geloof toen hij een prediker had horen zeggen dat Caesar, zijn held, brandde in de hel. Wel achtte Napoleon de Kerk bruikbaar als bindmiddel voor het volk. Bij sommige veroveringen ontzag hij de clerus. Hij was een realist, een opportunist en vooral een veroveraar.

Napoleon was een echte bètaman. Met talen had hij moeite, zijn Latijn was slecht en zijn beheersing van de Franse grammatica was belabberd en nooit verloor hij zijn Corsicaans accent. Maar los van zijn matige taalvaardigheid had hij een buitengewone intelligentie. Napoleon excelleerde in algebra en geometrie, hij had een olifantengeheugen en hij was snel en scherp van geest. Hij kon, om maar een voorbeeld te noemen, gelijktijdig vier verschillende brieven dicteren aan vier verschillende secretaressen, waarbij hij om en om een alinea dicteerde zonder ooit de draad kwijt te raken.

Napoleon blonk uit in het ruimtelijk inzicht. Hij was een meester in het kaartlezen. Uit de gebrekkige gravures kon hij een driedimensionaal terrein visualiseren en met deze informatie kon hij een optimaal aanvalsplan uitstippelen. Ook kon hij goed rekenen. Voor een veldtocht kon hij de logistiek snel uit zijn hoofd rekenen; de verplaatsingstijden van de troepen, de benodigde voorraden voedsel en munitie, het aantal benodigde voertuigen, soldaten en paarden waarbij hij ook rekening hield met het munitiegebruik onder verschillende omstandigheden, het vervangingstempo van mensen, dieren, kanonnen, de verliescijfers ten gevolge van ziekte, gevechten, en desertie. Dankzij zijn vaardigheden in de achttiende-eeuwse logistiek kon Napoleon zijn troepen razendsnel verplaatsen, waarmee hij zijn vijanden vaak een stap voor was.

Zonder twijfel was Napoleon een briljant militair. Twintig jaar lang hield hij met zijn legers half Europa onder zijn duim. In een oorlog was de vijand nog voordat er een schot was gelost vaak al bang voor Napoleons reputatie. De Engelse generaal Nelson zei dat Napoleons aanwezigheid op een slagveld al 40.000 man waard was. Met zijn scherpe oog voor zwakte, zijn uitstekende kennis van het terrein en zijn voortreffelijke beheersing van de logistieke operaties kon hij zeer doeltreffend aanvallen. Door zijn troepen verschillende routes te laten nemen misleidde hij zijn vijand. Napoleon kon zijn legers sneller verplaatsen dan die van zijn tegenstanders. Nog voordat deze klaar was met het opstellen van de slagorde opende Napoleon onverwacht het offensief met een gedurfde aanval op diens achilleshiel. Meestal leverde dit glorieuze

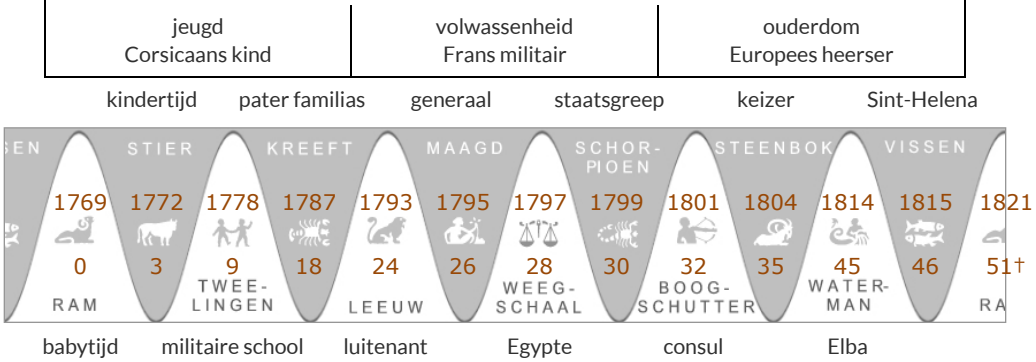
overwinningen op die de vijand de stuipen op het lijf joeg. Maar hij nam grote risico's en bij een fiasco maakte Napoleon zich uit de voeten zonder zich nog druk te maken over zijn achtergebleven soldaten. Met deze risicovolle tactiek verbruikte Napoleon nogal wat soldaten; gemiddeld 50.000 doden per jaar, terwijl het Engelse gemiddelde aantal doden lag op 6.000. Toch bleef Napoleon populair bij zijn soldaten. Zij waren altijd goed gemotiveerd, mede omdat Napoleon hen een vette oorlogsbuit in het vooruitzicht stelde en elke soldaat met talent en ambitie kon promoveren, ook gewone burgers van niet-adellijke komaf konden opklimmen tot officier wat een wereld van verschil was met de legers van bijvoorbeeld Oostenrijk en Rusland.

Napoleons talent werd ook zijn ondergang. Elk probleem loste hij op met een nieuwe oorlog. Napoleon reageerde met geweld. De oorlogen betaalde hij met hogere schattingen en deze financiering moest eens vastlopen. Langzaam raakte Frankrijk uitgeput en de oorlog in Rusland was met meer dan 600.000 doden aan Napoleons kant een ware aderlating. Het probleem met de veldtocht naar Rusland was dat Tsaar Alexander een directe confrontatie ontliiep en de tactiek van de verschroeiende aarde was desastreus voor Napoleons te logge leger. De Russische winter deed de rest. Na het debacle in Rusland bleef Napoleon op de oude manier doorvechten met slecht opgeleide soldaten en officieren en ongeschikte paarden waardoor zijn operaties verloren aan slagkracht, snelheid en doortastendheid. Dit werd hem fataal in Waterloo.

Volgende bladzijde Napoleon steekt in 1800 de Grote Sint-Bernhardpas over. Het afgebeelde paard is waarschijnlijk Napoleons lievelingspaard Marengo. Schilderij van Jacques-Louis David. In werkelijkheid stak Napoleon de pas over met een ezel.

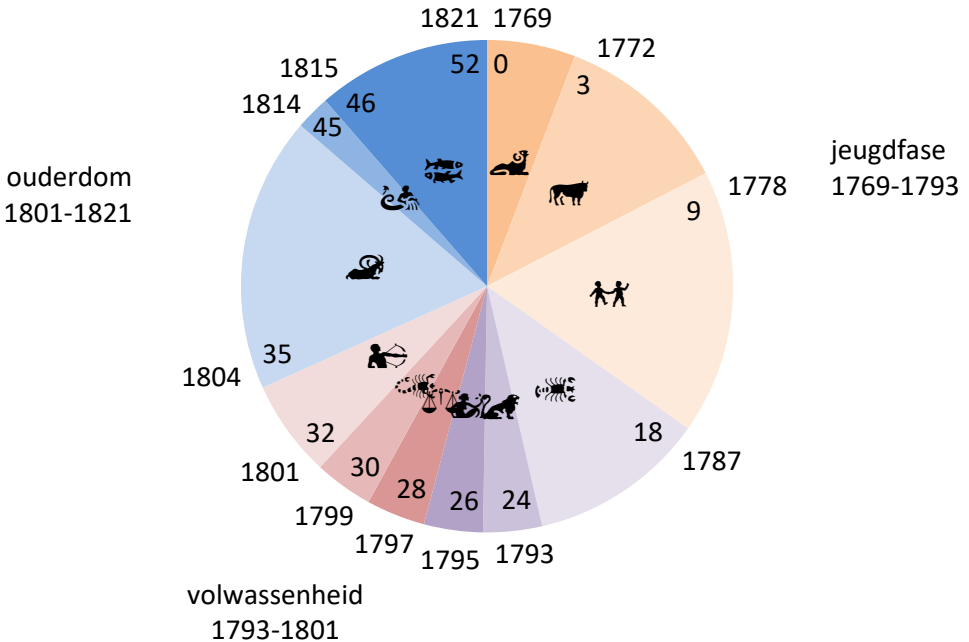

Levensfasen van Napoleon Bonaparte

De drie levensfasen van Napoleons leven duren niet even lang. De jeugdfase duurt vierentwintig jaar (1769-1793), het stadium van de volwassenheid slechts acht jaar (1793-1801) en de ouderdomsfase duurt twintig jaar (1801-1821). De Watermanfase was zijn heerschappij over Elba waar hij 300 dagen verbleef en zijn terugkeer als keizer in zijn Honderd Dagen die in juni 1815 eindigde in Waterloo.

levenscirkel Napoleon Bonaparte

Corsica, Frankrijk, Europa

Elk leven bestaat uit een jeugdfase, volwassenheid en ouderdom en in Napoleons leven zijn deze drie fases duidelijk van elkaar te onderscheiden: in de jeugd groeide hij op met de Italiaanse cultuur op Corsica, bij zijn volwassenheid werd hij een Frans militair en in zijn ouderdomsfase regeerde hij als keizer over Europa. Wat opvalt is dat Napoleon zowel in zijn eerste twee als in zijn laatste twee levensfases woonde op eilanden; zijn kinderjaren op Corsica en zijn ‘pensionering’ op Elba en Sint-Helena. In de tussentijd van Tweelingen tot en met Steenbok stond hij midden in de maatschappij. In Tweelingen leerde hij op school de maatschappij kennen en in Steenbok bereikte hij als keizer zijn hoogtepunt. Tijdens deze verlengde volwassenheid – dus van Tweelingen t/m Steenbok, i.p.v. Leeuw t/m Schorpioen – bewandelde Napoleon de weg naar de top. Wat opvalt aan de verlengde volwassenheid is dat Napoleon heer en meester was over het Europese vasteland met de stranden van de Atlantische Oceaan als zijn waarnemingshorizon. Deze maritieme begrenzing kwam door de oppermachtige Britse marine die hem afsneed van de zee. In zijn kinderjaren droomde de kleine Napoleon ervan om officier te worden bij de marine. Voor de schitterende driedekkers die van tijd tot tijd in de haven lagen van zijn geboortestad Ajaccio had hij grote bewondering. Als leerling op de militaire academie solliciteerde hij naar een positie bij de marine. Als eilandbewoner was dat logisch. Maar het leverde niets op, wellicht door zijn zeer jeugdige leeftijd van veertien jaar. De zee werd zijn vijand en Napoleon werd keizer over het continentale Europa. Totdat zijn Watermanfase aanbrak en hij tot spot heerser mocht worden van het nietige eilandje Elba. Hij nam toen snel wraak en heroverde Frankrijk maar honderd dagen later werd hij definitief verslagen bij Waterloo waarna zijn Vissenfase aanbrak: water, zee, de verbanning naar Sint-Helena.

De twaalf levensfases

Napoleon werd op 15 augustus 1769 geboren in Ajaccio, de hoofdstad van Corsica. Op zijn Corsicaanse afkomst was hij niet trots, maar hij schaamde er zich ook niet voor. Frankrijk was voor de jonge Napoleon een vreemd land. Corsica heeft altijd een eigen identiteit gehad. Het eiland was vanaf de Punische Oorlogen ingelijfd bij de Romeinse Republiek en vanaf de dertiende eeuw viel het eiland onder de heerschappij van de Republiek Genua. Na vele eeuwen Italiaanse overheersing stond Corsica cultureel veel dichterbij Italië dan bij Frankrijk. De Corsicanen spraken het Corsicaans, een lokale Romaanse taal die verwant is met het Toscaans. Maar ondanks de culturele banden met Italië strenden Corsicaanse nationalistinnen in de achttiende eeuw tegen de overheersing van Genua.

De Italiaanse staten raakten in de achttiende eeuw in de versukkeling en Genua verkocht het hele eiland in 1768 – een jaar voor Napoleons geboorte – aan de Franse koning, Lodewijk XV die erop gebrand was om de hegemonie in de regio uit te breiden. Voor de Corsicaanse nationalistinnen werd Frankrijk de nieuwe bezetter. Tijdens de Franse overname hadden de nationalistinnen onder leiding van de vrijheidsstrijder generaal Pasquale Paoli het binnenland in handen terwijl de Fransen de meeste steden en havens controleerden. Om controle over het eiland te krijgen stuurde Lodewijk XV Franse soldaten en in 1769 versloeg de Franse generaal De Vaux Paoli's manschappen wat voorlopig een einde maakte aan de Corsicaanse onafhankelijkheid. Om de Corsicanen te ontmoeten te komen, bood De Vaux een algemene amnestie aan voor alle sympathisanten van de nationalistinnen, waarvan bijna alle Corsicanen dankbaar gebruik van maakte. Corsica werd Frans.

De ouders van Napoleon: Carlo Bonaparte en Letizia Ramolino

Ook de familie Buonaparte tekende voor de amnestie. Nee, Buonaparte is geen schrijffout. Napoleons ouders waren van verre adellijke Toscaanse komaf en ze spraken Italiaans en ze hadden een Italiaanse familienaam: Buonaparte (met een u). Napoleons vader Carlo (1746-1785) was in zijn jonge jaren actief in de Corsicaanse vrijheidsstrijd en was bereid om hier offers voor te brengen maar uit opportunisme koos hij op het juiste moment de kant van de Fransen. De jonge Carlo was juridisch geschoold en dankzij de amnestie kon hij als advocaat gaan werken bij het plaatselijke gerecht. Carlo trachtte als fervent gokker en verkwister voortdurend middels gerechtelijke procedures land en geld te verkrijgen. Het lukte hem om goede betrekkingen en zelfs allianties te smeedden met de Franse functionarissen op het eiland waaronder niet de minste: de gouverneur van het eiland, graaf van Marbeuf, die erg onder de indruk was van Napoleons moeder, Letizia.

Letizia (1750-1836) was opgegroeid op het platteland en was door-

kneed met de Corsicaanse tradities. Een typisch Italiaans cultuurverschijnsel op het ruige en arme eiland was de trouw aan de familie en de daarmee gepaard gaande familievetes en bloedwraak. Napoleon zou altijd goed zorgen voor zijn familieleden en zelf was hij trouwens opvallend vergevingsgezind. Letizia had een grote intelligentie en een krachtige persoonlijkheid. In tijden van tegenslag hield ze de familie bij elkaar. Naar Corsicaanse traditie trouwde ze op veertienjarige leeftijd en uit het huwelijk kwamen vijf zonen en drie dochters. Hun tweede zoon schreven ze in als Nabulion. Deze nogal luidruchtige jongen die al vroeg in alles de leiding nam werd door moeders kordate discipline in bedwang gehouden. Napoleon had een zeer sterke band met zijn moeder en zijn moeder is altijd achter hem blijven staan tot het bittere eind. In de familiekring werd zij liefdevol en respectvol *Madame Mère* (Mevrouw Moeder) genoemd.

Toen Napoleon geboren werd lag de glorie van Toscane in een ver verleden en de Bonapartes waren verarmde landadel die nog wel enige status en rijkdom genoot, maar hun adellijke titel waren ze ergens kwijtgeraakt. Ze hadden net genoeg geld om een deel van een groot huis en tuin te bezitten en er personeel op na te houden, maar ze hadden te weinig geld voor goede opleidingen voor hun kinderen. Ze hadden een kruiwagen nodig en dankzij de warme contacten met Marbeuf lukte het hen om uit het zijspoor te geraken.

De Bonapartes hadden Marbeuf nodig maar andersom zocht het Franse bewind de steun van het Corsicaanse volk en één middel was om de Corsicaanse adel aan zich te binden. En zodoende kreeg Carlo met een aanbeveling van Marbeuf in 1771 zijn adellijke titel terug en dit bood enorme kansen omdat de familie van Napoleon nu behoorde tot de Franse adel. Carlo – die zich voortaan liever Charles liet noemen – werd lid van de Raad van Twaalf Edelen waar Marbeuf het hoofd van was en Marbeuf liet Carlo naar Versailles gaan om de plaatselijke adel te vertegenwoordigen. Dit alles ging wel heel soepel en dat leidde tot geroddel; Marbeuf, een zestig jaar oude rokkenjager, had volgens boze tongen een verhouding met Napoleons moeder. Sommige historici

doen daar tot de dag van vandaag aan mee. Hoe dan ook, Marbeuf was goed bevriend met de Bonapartes en hij wees Carlo erop dat de kinderen van arme Franse adel gebruik konden maken van studiebeurzen voor onderwijs in Frankrijk en daar maakte Carlo dankbaar gebruik van. Na de toewijzing van de studiebeurzen konden Napoleon en zijn oudere broer Joseph gaan studeren op topscholen in Frankrijk. Joseph zou als oudste zoon volgens de traditie priester worden en Napoleon ging het leger in. Tweelingen bracht de grote verandering in het leven van de jonge Napoleon.

Eerst moesten de broers Frans leren en hiervoor ging Napoleon op negenjarige leeftijd eerst enkele maanden naar een voorbereidingschool in Autun. Om zijn moeder financieel te helpen, nam hij zijn twee jaar oudere broer Joseph bij zich en bekommerde zich om diens opvoeding. Het is opvallend dat Joseph onder toezicht kwam van zijn jongere broer maar als je broertje Napoleon Bonaparte heet, hoef je je daarvoor natuurlijk niet te schamen. Joseph was – hoewel jaloers – in zijn latere leven trouw aan Napoleon en was in de regel bereid alles te doen wat hij van hem verlangde.

Napoleon op de militaire school te Brienne

In 1778 had Carlo de noodzakelijke documenten bij elkaar en kon Napoleon beginnen aan de koninklijke militaire school in Brienne. Deze school was hogelijk elitair. Op beursstudenten zoals Napoleon werd neergekeken. De jonge telgen uit de Franse adellijke geslachten intimideerden hem voortdurend. Mikpunt van spot was zijn Corsicaanse afkomst, zijn matige beheersing van het Frans en zijn Italiaanse accent waar hij nooit van af zou komen. Napoleon schold even hard terug en

schijnt hen eens bedreigd te hebben met de woorden: ik zal jullie Fransen zoveel leed berokkenen als ik kan. Vrienden voor het leven maakte Napoleon niet op deze school. Hij was een serieuze leerling. Niemand heeft hem ooit dronken gezien. Na vijf jaar was hij klaar en zijn vlijt en talenten bleven niet onopgemerkt en Napoleon werd na Brienne toegelaten op de beste militaire academie van het land. Op deze opleiding in Parijs specialiseerde Napoleon zich in de artillerie. De tweejarige opleiding voltooide de getalenteerde Napoleon al in één jaar en op zestienjarige leeftijd werd hij aangesteld tot Tweede Luitenant in de Koninklijke Artillerie. Tweelingen is de leertijd in het leven. Na zeven jaar opleiding veranderde Napoleon van een Corsicaans kind in een Frans beroepsofficier.

Op de militaire school in Brienne was Napoleon een buitenbeentje. Hij was een intelligente, stille, beetje verlegen jongen. Hij was altijd aan het lezen en studeren. Van sport hield hij niet, dus de militaire academie viel hem zwaar maar bij sneeuwbalgevechten werd Napoleon steevast als leider gekozen. Tekening van Realier Dumas.